

الله
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه صادقیه تبریز

پایان نامه سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

پیامدهای فضای مجازی بر هویت دینی

استاد راهنما:

خانم لیلا قربانی

استاد داور:

حجت الاسلام و المسلمین آقای مجتبی نظری

پژوهشگر:

زهرا فائزی

تابستان ۱۳۹۴

تحمیدیه

حمد و ثنا خدایی را که، علم و دانش را وسیله‌ی شناخت و عبادت و ترقی و وسیله-
ی رسیدن به سعادت و خوشبختی قرار داد و درود و سلام و فراوان بر منجی عالم بشریت و
سرور کائنات حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه وآلہ وسلم) که افلاک به‌خاطر
وجودشريفش آفریده شده است و نيز بر اصحاب کرام، که نهال درخت اسلام را پرورش داده
و به ثمر رسانيده‌اند و نيز بر پیروان راستین آن حضرت تا روز رستاخيز.

تقدیم به

محضر مبارک چهارده معصوم علیهم السلام خصوصاً مولانا بقیه الله الاعظم حضرت
مهدی عجل الله تعالیٰ فرجه الشریف و تمامی کسانی که ما را به راه راست انسانیت رهنمون
گشتند. و تقدیم به شهدای گمنامی که سرمشق ما و چراغ روشن هدایت ما در این وادی بی-
هویتی و بی دینی بوده و هستند.

تقدیر و تشکر

«مَنْ لَمْ يَشْكُرْ الْمَخْلُوقَ لَمْ يَشْكُرْ الْخَالِقَ»؛

از تمامی کسانی که در طول این پنج سال با دل و جان مرا در عرصهٔ تحصیل یاری نمودند خصوصاً همسر مهریان و دلسوزم و دختر عزیزم که با تمام وجود مرا همراهی کرده و جاده‌ی ناهموار تحصیل را برایم هموار نمودند. و همچنین مادر عزیزتر از جانم که همیشه غمخوار من در تمام لحظات زندگی خصوصاً در این پنج سال بودند.

و تقدیر و تشکر از تمامی استادانی که در مدت این چند سال از عمق وجود برای ما سرمایه گذاری کرده و درس زندگی به ما آموختند. و در نهایت از استاد راهنمایم سرکار خانم قربانی و دوستان بسیار گرامیم خانم‌ها عاقل نهند، منیره محمدی خواه و موسوی تشکر کرده و توفیق روز افزونشان را از خداوند منان خواهانم.

۲۲. صمدی، مهران، پدافند غیرعامل (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با رئیس جمهور ۹/۴/۸۶)، اجتماع و خانواده، چاپ اول، آذربایجان شرقی: یاس نبی، بی‌تا.
۲۳. طباطبائی، سید محمد حسین، آموزش دین، تنظیم سید مهدی ایت‌الله‌ی، قم: جهان آرا، بی‌تا.
۲۴. عذری، سیدسعید کاظم، معالم الحکومه، چاپ اول، تهران: منصف، ۱۳۸۳.
۲۵. غراب، ناصرالدین، هویت شهری، تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، ۱۳۹۰.
۲۶. فرهادیان، رضا، پایه‌های اساسی ساختار شخصیت در تعلیم و تربیت، چاپ اول، قم: موسسه‌ی فرهنگی تربیتی توحید، بهار ۱۳۷۶.
۲۷. قربانی، لیلا، ناتوی فرهنگی، چاپ اول، تبریز: پارلا، ۱۳۹۰.
۲۸. کاویانی، محمد، جوانان و تهاجم فرهنگی، قم: مرکز مطالعات و پژوهش‌های فرهنگی حوزه‌ی علمیه، ۱۳۸۲.
۲۹. کرم‌الله‌ی، نعمت‌الله، اینترنت و دین‌داری، چاپ اول، قم: موسسه‌ی بوستان کتاب، ۱۳۹۰.
۳۰. گلشنی، مهدی، از علم سکولار تا علم دینی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۷.
۳۱. مالرب، میشل، انسان و ادیان، ترجمه‌ی مهران توکلی، چاپ اول، تهران: نشر نی، ۱۳۷۹.

۳۲. مصباح یزدی، محمد تقی، تهاجم فرهنگی، چاپ دوم، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۸.
۳۳. مطهری، مرتضی، مقدمه‌ای بر جهان‌بینی اسلامی، قم: صدراء، بی‌تا.
۳۴. معتمدنژاد، کاظم، وسائل ارتباط جمعی، چاپ ۶، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۶.
۳۵. معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، چاپ ۲۵، تهران: امیر کبیر، ۱۳۸۸.
۳۶. مک‌کوایل، دنیس، درآمدی بر نظریه‌ی ارتباط جمعی، ترجمه‌ی پرویز اجلالی، تهران: انتشارات سروش، ۱۳۸۳.
۳۷. منطقی، م، راهنمای والدین در استفاده‌ی فرزندان از فضاهای ارتباطی جدید، چاپ دوم، تهران: عابد، ۱۳۸۸.
۳۸. موسوی خمینی، روح الله، صحیفه امام، جلد ۲۱، تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۶۱.
۳۹. نگارش، حمید، هویت دینی و انقطاع فرهنگی، چاپ اول، تهران: نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۹۰.

ب) کتب عربی

۴۰. آمدی، عبد الواحد، شرح غررالحكم و دررالکلم، ترجمه محمد علی انصاری، جلد ۱، چاپ سوم، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۰.

۴۱. ری شهری، محمد، میزان الحكمه، ترجمه‌ی حمید رضا شیخی، ج ۳، چاپ پنجم، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۴.
۴۲. حسن بن شعبه الحرانی، ابو محمد، تحف العقول عن آل الرسول، ترجمه‌ی جنتی عطائی، بی‌جا: علمیه‌ی اسلامیه، ۱۳۶۳.
۴۳. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۲۳، چاپ سوم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۲.
۴۴. رضا، مهیار، فرهنگ ابجده‌ی عربی- فارسی، تهران: اسلامی، ۱۳۷۰.

مقالات

۴۵. بن شاب، آبرت، «عشق ورزی در فضای مجازی»، سیاحت غرب، شماره ۳۰، سال سوم، ۱۳۹۱.
۴۶. حاج ملا میرزایی، حمید، «جایگاه فضای مجازی در فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی»، نشر دانش، شماره ۱۱۷، ۱۳۸۸.
۴۷. جلالی فراهانی، «پیشگیری اجتماعی از انحرافات سایبری»، مجله مجلس و پژوهش، شماره ۵۵، ۱۳۸۵.
۴۸. حسینی، محمد مصطفی، «اینترنت و سبک زندگی»، ماهنامه معارف، شماره ۹۷، ۱۳۹۲.
۴۹. رئوفی، محمود، «مولفه‌های هویت دینی»، دین و ارتباطات، شماره اول و دوم، زمستان ۱۳۸۹.
۵۰. رمضانی، «من کیستم؟»، حدیث زندگی، شماره دوم، سال سوم، خرداد و تیر ۱۳۸۲.

۵۱. سروند، اکرم، ضرورت تبلیغ دین در فضای سایبری، *فصلنامه‌ی صدق*، شماره پنجم،

.۱۳۹۳

۵۲. محمد، سبحانی نیا، «جوان و بحران هویت»، *مجله‌ی معارف اسلامی*، شماره ۵۷،

سال ۱۳۸۳، اردیبهشت ۲۳.

۵۳. شجاعی، محمد صادق، « نقش کارکرد رسانه‌ها در هویت یابی یا بحران هویت»،

مجله‌ی حدیث زندگی، شماره ۲، سال سوم، ۱۳۸۲.

۵۴. شجاعی زند، علیرضا، «مدلی برای سنجش دینداری در ایران»، *نشریه‌ی جامعه*

شناسی، شماره ۲۱، ۱۳۸۴.

۵۵. طالبان، محمدرضا، « چارچوبی مفهومی برای پیدایش دین داری در ایران»، دو *فصلنامه*

اسلام و علوم اجتماعی، شماره ۲، ۱۳۸۸.

سایتها

۵۶. مونوگرافی فضای سایبری شیعه.

۵۷. <http://www.adyannet.com/news>

۵۸. <http://www.balagh.ir/content>

۵۹. <http://www.cyberpolice.ir/news>

۶۰. <http://www.hamso.ir/news>

۶۱. <http://www.hemayatonline.ir>

۶۲. <http://www.leader.ir>

۶۳. <http://www.mouodnews.ir>

۶۴. <http://www.pajohesport.com>

۶۵. <http://rasekhoon.net>

۷۶. <http://www.shafaf.ir/fa/news>

۷۷. <http://www.tebyannews.ir>

۷۸. <http://www.wikipedia.org>